

Commissie openbaar onderwijs

1. Context en verloop werkzaamheden

De vorige Vlaamse regering overwoog om in het leerplichtonderwijs een bestuurlijke schaalvergroting door te voeren. Daardoor zou zich een reeks wijzigingen opdringen in de wijze waarop het officieel onderwijs is georganiseerd. De plannen rond schaalvergroting werden na ruggenspraak met de diverse onderwijsactoren uiteindelijk niet doorgevoerd. Specifiek voor het officieel onderwijs werd een commissie opgestart met als opdracht een advies uit te brengen rond mogelijke andere manieren om dit onderwijs te organiseren. De organisatie van het officieel onderwijs vormt ook een op zichzelf staand vraagstuk. Hoe kan een kwalitatief hoogstaand openbaar onderwijs worden georganiseerd (dat een voldoende ruim onderwijsaanbod per regio of stad zal aanbieden)? Is de bestaande situatie daarvoor de meest geschikte, of dringen er zich andere manieren op waarop dit wordt georganiseerd? De commissie geeft de voorkeur aan de term "openbaar onderwijs" en hanteert in dit advies verder deze term in plaats van de term 'officieel' onderwijs.

De commissie is uitgegaan van de opdracht die door de Vlaamse regering en de minister werd geformuleerd. De commissie voerde ter voorbereiding van het advies gesprekken met het GO!, OVSG en POV afzonderlijk, met externe experts, en gericht naar het deeladvies voor Brussel met vertegenwoordigers van het Vlaams onderwijsveld in Brussel. Ook het VSKO werd beluisterd.

De commissie heeft ervoor gekozen een **basisadvies** uit te werken voor het **basis- en secundair onderwijs**. De commissie meent dat ook het volwassenenonderwijs in de voorgestelde structuur een plaats kan krijgen. Het deeltijds kunstonderwijs van de gemeenten kan er eveneens een plaats in krijgen, maar de commissie is van oordeel dat de mogelijkheid moet worden gelaten voor gemeenten om hun deeltijds kunstonderwijs niet in een gemeenschappelijk bestuur onder te brengen, en de rest van het onderwijs wel. In dat geval kan het deeltijds kunstonderwijs op gemeentelijk niveau, of in een samenwerkingsverband van meerdere gemeenten worden georganiseerd.

2. Huidige situatie openbaar onderwijs

2.1 aanbod

Het **onderwijs** van de Vlaamse Gemeenschap (GO!), gemeenten en provincies samen heeft in het Vlaams onderwijs een **relatief beperkt aandeel** van het totale aanbod. In het gewoon basisonderwijs lopen 38% van de leerlingen school in het openbaar onderwijs. In het gewoon secundair onderwijs lopen ongeveer 30% van de leerlingen school in het openbaar onderwijs.

Een analyse van het aanbod van openbaar onderwijs leert dat:

- het GO! een aanbod over het hele grondgebied heeft, dat evenwel ongelijk is verdeeld en in een aantal regio's dit aanbod erg beperkt is;

- dat 238 van de 308 gemeenten basisonderwijs inrichten¹;
- de grote steden en enkele andere gemeenten secundair onderwijs inrichten;
- de provincies zich hoofdzakelijk richten op investeringsintensief technisch en beroepssecundair onderwijs;
- in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de Vlaamse Gemeenschapscommissie nog inrichtende macht is van een paar voormalige provinciale scholen.

Op bestuurlijk vlak zijn de scholen van het gemeenschapsonderwijs gestructureerd in de 28 scholengroepen, die samen met het centrale bestuursniveau inrichtende macht zijn. Gemeentelijk en provinciaal onderwijs wordt bestuurd door het betrokken lokaal bestuur. Men heeft in alle netten te maken met schoolbesturen met **zeer uiteenlopende schaal en bestuurskracht**. Er is op een beperkt aantal plaatsen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om gemeentescholen of provinciale scholen een autonome bestuursstructuur te geven (in EVA's zoals autonome gemeentelijke bedrijven of in IVA's). De decretale mogelijkheid om op bovengemeentelijk niveau samen te werken in intergemeentelijke onderwijsverenigingen (IGOV) werd tot nu toe nergens toegepast.

Wel is er nu reeds samenwerking tussen inrichters van officieel onderwijs is onder meer mogelijk in **scholengemeenschappen**.

2.2 financiering

De Vlaamse overheid bekostigt op basis van de onderwijsregelgeving werking, personeel en infrastructuur van het openbaar onderwijs. Gemeenten en provincies investeren uit eigen middelen bijkomend in hun onderwijs en/of in onderwijsflankerende maatregelen voor onderwijs op hun grondgebied. Provincies zullen deze mogelijkheid niet langer hebben wanneer de bestuurlijke hervorming van de provincies wordt doorgevoerd.

Voor schoolinfrastructuur bekostigt de Vlaamse overheid uit de begroting 60% of 70% van de totale kost, en wordt de overige 30% of 40% uit de gemeentelijke en provinciale begroting bijgepast. Daarnaast bekostigen de lokale besturen bijkomende werkingsmiddelen en omkadering voor hun scholen uit eigen middelen, en verlenen de eigen administraties allerhande diensten aan de eigen scholen. Het gaat vooral om technische diensten, zoals beheer en onderhoud van gebouwen. Budgettaire druk, niet het minst met betrekking tot schoolinfrastructuur, heeft sommige lokale besturen doen overwegen hun onderwijs af te bouwen of af te stoten, al hebben de voorbije jaren weinig gemeenten dit werkelijk gedaan.

3. Uitdagingen voor (openbaar) onderwijs in de 21ste eeuw

Het openbaar onderwijs moet nu en in de toekomst **voldoende performant** zijn om een antwoord te bieden op de uitdagingen die aan het onderwijs worden gesteld in de 21ste eeuw.

¹ In 15 gemeenten is er geen openbaar basisonderwijs (Baarle-Hertog, Neerpelt, Zutendaal, Horebeke, Kaprijke, Geetbets, Pepingen, Lendeledede, Mesen, Lo-Reninge, Pittem, Ruiselede, Vleteren, Wielsbeke, Wingene). Voor een detailoverzicht van het aanbod van openbaar onderwijs – zie bijlage

Scholen moeten kunnen omgaan met een steeds meer **diverse samenleving**. Ze moeten ingebed zijn in de **lokale gemeenschap** zodat een wisselwerking kan plaatsvinden met partners uit andere domeinen. Een school moet **voldoende pedagogische kracht** hebben om een antwoord te bieden op de toenemende eisen naar maatwerk, onder meer voor leerlingen met bijzondere noden. Scholen moeten in staat zijn om te gaan met een samenleving waarin jongeren op zeer veel plaatsen kennis, opvattingen en attitudes opdoen, die ze actief toetsen aan wat hen op school wordt verteld. Op het vlak van **infrastructuur** moet het onderwijs eveneens kunnen aansluiten bij nieuwe vereisten, zowel wat betreft de gebouweninfrastructuur als uitrusting (IT, praktijklokalen, ateliers, materiële uitrusting, ...), die een adequate pedagogische en didactische aanpak ondersteunen.

Het waarborgen van de vrije keuze veronderstelt een voldoende gespreide en rationele inplanting van openbaar onderwijs dat kwaliteitsvol is.

De commissie is van mening dat scholen die uitdagingen slechts aankunnen als ze kunnen steunen op een **sterk schoolbestuur**. Bestuursstructuren zijn geen doel op zich, maar de bestaande bestuursstructuren zijn te klein en te versnipperd, zij missen vaak de nodige professionaliteit en bieden zo onvoldoende mogelijkheden om een antwoord te vinden op de uitdagingen. Binnen de bestaande budgettaire mogelijkheden kunnen onmogelijk alle schoolbesturen voldoende middelen en personeel krijgen. De commissie is ervan overtuigd dat meer samenwerking tussen openbare scholen noodzakelijk is om de nodige bestuurskracht te ontwikkelen.

Dergelijke samenwerking moet de directies en schoolteams toelaten zich op de pedagogische kernopdracht te focussen. Bij de verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen scholen zelf en andere bestuursniveaus zal een onderwijsorganisatie moeten staan die beantwoordt aan het beginsel van subsidiariteit. Binnen die structuren moeten bestuurlijke principes van autonomie en verantwoordingsplicht een plaats krijgen, waarbij de financiële middelen en het personeel zo doeltreffend mogelijk worden ingezet met een krachtige ontwikkeling van alle leerlingen als eerste doel.

4. Uitgangspunten voor een antwoord op de uitdagingen voor het openbaar onderwijs

4.1 standpunten betrokken net en koepels

In hun memoranda hebben de betrokken koepels en het GO stelling genomen over samenwerking tussen verstrekkers van openbaar onderwijs. De ingenomen standpunten wijzen het idee van verdere samenwerking niet van de hand.

- *“Om zijn missie te realiseren, wil het GO! graag samenwerken met de andere officiële onderwijsverstrekkers. Door de huidige samenwerking te versterken kunnen we ervoor zorgen dat de middelen en mensen efficiënter worden ingezet. Een dergelijke aanpak, waarbij de betrokken verstrekkers van officieel onderwijs, op eigen initiatief en met respect voor elkaars eigenheid, het partnerschap binnen het officieel onderwijs verder vormgeven is niet alleen raadzaam; het is ook een noodzakelijke weg naar de uiteindelijke vorming een publiek onderwijsnet. Het GO! wil in deze oefening zijn kennis en expertise delen en de complementariteit met de andere publieke onderwijsverstrekkers versterken.”*

- *“Provinciaal Onderwijs Vlaanderen wil met de betrokken partijen verder overleggen om tot een kwaliteitsvolle samenwerking tussen de publieke onderwijsverstrekkers te komen, met behoud van de eigenheid van elk schoolbestuur. De piste van één publiek net, zonder een diversiteit aan schoolbesturen wijzen we af.”*

- *“Een bestuurlijke schaalvergroting is bespreekbaar als ze garanties geeft op het verhogen van de onderwijskwaliteit, de verbetering van de arbeidsvoorwaarden, de versterking van het beleidsvoerend vermogen en een beter beheer van de financiële middelen. Het gemeentebestuur moet herkenbaar aanwezig zijn in het openbare schoolbestuur.” (OVSG en VVSG).*

4.2 primauteit van de pedagogische entiteit “school”

De kernactiviteit – het pedagogisch moment - waarvan de kwaliteit moet worden bevorderd speelt zich af in de school. De school is de entiteit waarin het pedagogisch gebeuren plaatsgrijpt en waar de professionaliteit en de betrokkenheid van leraren zich ontwikkelt. Het versterken van het bestuurlijk vermogen en **leiderschap in scholen** is dus een wezenlijk doel van elke beslissing rond bestuurlijke bevoegdheidsverdeling.

De commissie meent dat een doordacht concept van bestuurlijke schaalvergroting de autonomie van schoolteams om zich in te laten met hun pedagogische kernopdracht kan versterken. (zie later). Anderzijds kunnen taken die niet behoren tot de pedagogische kernopdracht door een schoolbestuur op het niveau van het openbaar schoolbestuur worden opgenomen (o.m. administratieve taken, infrastructuurbeleid en -beheer, personeelsbeheer, boekhouding, materieel beheer, groepsaankopen, IT-ondersteuning,...). In dergelijk model wordt de autonomie van de scholen niet afgebouwd, maar integendeel versterkt, doordat ze beter zullen ondersteund worden op allerlei taken die niet tot de pedagogische kernopdracht behoren.

4.3 Inbedding in lokale en regionale gemeenschap

De commissie vindt dat die openbare schoolbesturen structurele **relaties met maatschappelijke stakeholders** moeten realiseren: met de lokale gemeenschap, de lokale overheden, met (vertegenwoordigers van) ouders, met het sociaal-culturele weefsel, met welzijnsinstanties, en het bedrijfsleven. Meer dan vroeger het geval was bestaat het inzicht dat scholen hun eigenlijke taak maar effectief aankunnen wanneer ze op systematische manier samenwerken met andere stakeholders en het onderwijs uitdrukkelijk tot een verantwoordelijkheid van de bredere samenleving maken. De bestuursstructuren moeten dan ook blijk geven van een visie op de inbedding van scholen in de lokale gemeenschap en op een dynamische netwerkvorming met de buitenwereld.

Die inbedding zal in het basisonderwijs een andere invulling moeten krijgen dan in het secundair onderwijs. In het basisonderwijs is het van groot belang dat de school zelf sterk met de lokale

gemeenschap verbonden is. De vorming van banden met maatschappelijke stakeholders moet in het basisonderwijs dus in grote mate zeer lokaal moeten gebeuren. Scholen voor secundair onderwijs zijn met een ruimer gebied verbonden, en hebben te maken met stakeholders uit een ruimere regio dan de plaatselijke gemeenschap alleen. Het is niet mogelijk voldoende mensen uit bijvoorbeeld het bedrijfsleven te engageren op het niveau van elke school, maar wel op het niveau van het schoolbestuur.

4.4 Netwerking

Scholen kunnen binnen het openbaarschoolbestuur ook in hun pedagogisch beleid **kennis ontwikkelen en delen**. Dit gebeurt nu al bij grotere schoolbesturen, en bij scholengemeenschappen. Deze netwerkvorming wordt door scholen als positief ervaren, zo blijkt uit onderzoek over de scholengemeenschappen.² Zonder structuur waarin kennisopbouw en -deling zijn ingebed blijft deze vorm van versterking van beleidsvoerend vermogen te onzeker. Dit soort samenwerking hoeft geen afbreuk te doen aan de pedagogische eigenheid van scholen, maar kan hen integendeel helpen op pedagogisch vlak te leren uit de ervaring van andere schoolteams.

4.5 neutraliteit

De **grondwet** verplicht het gemeenschapsonderwijs tot **neutraliteit**. Neutraliteit houdt eerbied in voor de filosofische, ideologische of godsdienstige opvattingen van ouders en leerlingen. De concrete invulling van de neutraliteit is een bevoegdheid die op dit moment door de bijzondere decreetgever is gedelegeerd aan het centrale bestuursniveau van het Gemeenschapsonderwijs. Ingevolge maatschappelijke evoluties en decretale wijzigingen sluit het project van de provinciale en gemeentelijke scholen zeer nauw aan bij het project van het Gemeenschapsonderwijs.

De commissie is van mening dat de tijd rijp is om een gedeelde definiëring van de neutraliteit voor het officieel onderwijs uit te werken. Binnen de krijtlijnen van die definitie moet elke school kunnen beschikken over voldoende autonomie om een eigen pedagogisch concept vorm te geven. Scholen kunnen dit doen in functie van de lokale context en eigen pedagogische keuzes.

Bij de uitwerking van een definitie kan de definitie zoals die nu is vastgelegd door de Raad voor het Gemeenschapsonderwijs een vertrekbasis zijn.³

4.6 Loopbaan van leraren

Grotere schoolbesturen die werkgever zijn van een voldoende aantal scholen kunnen jonge leraren meer **werkzekerheid** bieden door ze opeenvolgende kortere opdrachten te geven (vervangingen), desgevallend afgewisseld met pedagogische ondersteunende taken en in-service training. Binnen deze schoolbesturen zal een begeleiding van beginnende leraren makkelijker te organiseren zijn. Ook

² OBPWO-onderzoek Geert Devos, evaluatie van de scholengemeenschappen in het basis- en secundair onderwijs, 2010

³ http://www.gemeenschapsonderwijs.be/sites/portaal_nieuw/Prikbordvoorleerkrachten/SO/Documents/Neutraliteitsverklaring_DEF.pdf

de noodzakelijke permanente vorming in functie van de pedagogische organisatie op schoolniveau kan best voorzien worden op niveau van het openbaar schoolbestuur.

De toekenning van rechtspersoonlijkheid aan de openbare schoolbesturen biedt de mogelijkheid om personeel dat taken verricht voor het schoolbestuur (bvb. personeelsadministratie, financieel beheer, pedagogische ondersteuning) ook op dat niveau tewerk te stellen.

4.7 waarom is een regelgevend initiatief nodig?

De commissie is van mening dat het voorstel dat ze heeft uitgewerkt in de eerste plaats **betere kansen** biedt op een **performante organisatie** van het openbaar onderwijs en een betere spreiding over Vlaanderen. Het biedt de mogelijkheid aan de huidige aanbieders om in één bestuur de krachten te bundelen. Door een beperking van de overheadkost kunnen efficiëntiewinsten worden geboekt en komt er ruimte vrij die in de scholen zelf kan worden ingezet. Gemeenten en provincies kunnen het onderwijs dat ze nu alleen organiseren verder bepalen, samen met de verantwoordelijken van het GO! in hun stad of regio. Nu staan lokale besturen vaak voor de moeilijke keuze om ofwel onderwijs te blijven organiseren in budgettair en organisatorisch moeilijke omstandigheden, ofwel hun scholen aan een ander bestuur af te staan en er voorgoed zeggenschap over te verliezen. Het GO! heeft in verschillende regio's moeilijkheden om een voldoende kwalitatief aanbod te blijven waarborgen. Een bestuurlijke samenwerking met de gemeenten, die vooral basisonderwijs aanbieden, zou voor de scholen secundair onderwijs van het GO! of van het stedelijk onderwijs kansen op een betere instroom kunnen betekenen. Hierdoor ontstaat er een **stabiel aanbod** van openbaar onderwijs.

Het voorstel is nodig om uitvoering te kunnen geven aan het beleid in verband met optimalisatie van het onderwijslandschap. De huidige mogelijkheden tot samenwerking zijn te beperkt en feitelijk belast met allerlei hypotheek die een krachtige aansturing van het openbaar onderwijs bemoeilijken. Voor het openbaar onderwijs moet er een rechtsvorm komen waarin provincies, gemeenten en GO! **één schoolbestuur** kunnen vormen. Het huidige bijzonder decreet laat scholen van het GO! nu niet toe één bestuur te vormen met andere schoolbesturen, en de mogelijkheid die bestaat voor het gemeentelijk onderwijs (de intergemeentelijke onderwijsvereniging) wordt in de praktijk niet toegepast.

Het voorstel is nodig om een aantal kernpunten van de **hervorming van het secundair onderwijs** te realiseren, waar wordt gestreefd naar schoolbesturen met een zo volledig mogelijk aanbod.

Voor besturen die nu samenwerken in een scholengemeenschap zal dit een **vermindering van planlast** betekenen doordat ze een zelfde beslissing slechts één maal zullen hoeven te bespreken en onderhandelen in plaats van in elk deelnemend bestuur zoals nu.

Het voorstel biedt ook kansen voor een versterking van pedagogische begeleidingsdiensten, de centra voor leerlingenbegeleiding, en de centrale dienstverlening.

5. Advies

5.1. Regionale publiekrechtelijke rechtsvorm waaraan alle openbare scholen kunnen participeren

De commissie meent dat de stap moet gezet worden naar meer geïntegreerde samenwerking tussen de aanbieders van openbaar basis- en secundair onderwijs op regionaal niveau.

Daartoe moet een **nieuwe rechtsvorm** worden gecreëerd waarvan alle aanbieders van openbaar onderwijs deel kunnen uitmaken: het openbaar schoolbestuur. Het openbaar schoolbestuur neemt de rol van inrichtende macht over. De scholen van het GO! uit de regio waarover de bevoegdheid van het openbaar schoolbestuur zich uitstrekt participeren per definitie aan het nieuwe bestuur. Daarom moet deze nieuwe rechtsvorm per bijzonder decreet worden ingesteld. Voor de GO!-scholen betekent dit dat er nog slechts één inrichtende macht overblijft: het openbaar schoolbestuur van de betrokken regio.

Vermits de koepels van gemeentelijk en provinciaal onderwijs noch het centraal bestuur van het GO! voorstander zijn van verplichte samenwerking wordt de mogelijkheid tot toetreding in deze nieuwe rechtsvorm facultatief voor gemeente- en provinciale scholen. Zij kunnen dus onafhankelijk blijven voortbestaan als ze dit verkiezen. Maar ze moeten openbaar onderwijs blijven en kunnen bijgevolg geen overdracht beslissen naar het vrij onderwijs. Gemeenten of provincies die het eigen onderwijs willen overdragen zullen dit bijgevolg enkel kunnen naar het betrokken regionaal openbaar schoolbestuur. Vrije scholen kunnen eventueel wel toetreden tot een regionaal openbaar schoolbestuur, als ze bereid zijn om zich te organiseren binnen de neutraliteitsvereiste waaraan gans het openbaar onderwijs moet voldoen.

De **band met de lokale besturen** moet in de openbare schoolbesturen verzekerd zijn. Uit de memoranda van OVSG en POV spreekt een grote bezorgdheid voor het bewaren van de lokale verankering van de scholen. De troeven die deze lokale verankering biedt moeten in het openbaar schoolbestuur behouden blijven. Er zou een band moeten zijn tussen de mate van inspraak en de mate waarin een lokaal bestuur financieel bijdraagt tot het openbaar onderwijs.

5.2. Regionale verankering

De vorming van openbare schoolbesturen moet regionaal worden georganiseerd. Daarom moet het gebied van een openbaar schoolbestuur geografisch zoveel mogelijk afgestemd worden op **gebiedsindelingen** van andere beleidsterreinen: socio-economisch, cultureel, welzijn en veiligheid, waar onderwijs vanuit zijn biotoop netwerken moet kunnen mee uitbouwen.

Bij de afbakening van de regio's kan inspiratie worden opgedaan bij de regioscreening die Vlabest heeft uitgewerkt. Zo zullen de grootsteden en een aantal centrumsteden wellicht een regio op zich kunnen vormen. In de meer landelijke gebieden zullen meerdere gemeenten samen een regio vormen. De commissie stelt niet bij voorbaat een minimale schaalgrootte voorop maar is van mening dat veel van de bestaande scholengemeenschappen te klein zijn om voldoende bestuurskracht te genereren. Hoe sterker het gebied van een openbaar schoolbestuur aansluit op andere gebiedsindelingen, hoe vlotter de samenwerking met andere stakeholders kan worden georganiseerd.

5.3. Eén koepelsecretariaat voor alle scholen van het openbaar onderwijs

De commissie stelt voor om het centraal bestuur van het GO! om te vormen tot een **koepelsecretariaat** voor gans het openbaar onderwijs, waarin ook de huidige koepels OVSG en POV zouden worden opgenomen. Dit zal moeten gebeuren bij bijzonder decreet.

Eenzijds zal dit gemeenschappelijk secretariaat de belangen van het openbaar onderwijs behartigen bij de Vlaamse overheid, in syndicale onderhandelingen, in de VLOR en tegenover de publieke opinie. Anderzijds zal het instaan voor het toezicht op het naleven van de neutraliteitsplicht en het waarborgen van de keuzevrijheid. Aan het hoofd van dit secretariaat zou een orgaan moeten komen waarin zowel vertegenwoordigers zitten van de openbare schoolbesturen als onafhankelijke experts. Daardoor kunnen zowel de vertegenwoordigende functie als toezichtstaak op het vlak van het waarborgen van de neutraliteit waargemaakt worden.

De pedagogische begeleidingsdiensten van het openbaar onderwijs, die momenteel drie aparte diensten vormen, zouden worden samengevoegd en worden aangestuurd door het centraal secretariaat.

5.4. Individuele scholen worden autonoom op pedagogisch vlak

De commissie is ervan overtuigd dat wereldwijd de sterkste onderwijsmodellen stoelen op verregaande **pedagogische autonomie van scholen** met bijhorende verantwoording van scholen over hun onderwijsprestatie. Dit moet ook een sterkte worden van de openbare scholen. Daarbij zullen de scholen van het openbaar onderwijs zich wel moeten organiseren binnen de strikte krijtlijnen van het centraal vastgelegde neutraliteitsbeginsel.

Om de pedagogische bestuurskracht van de individuele schoolteams te versterken moeten een aantal taken en verantwoordelijkheden volgens het **beginsel van de subsidiariteit** toegewezen worden aan het openbaar schoolbestuur. Het betreft dan taken en verantwoordelijkheden op het vlak van infrastructuurbeleid en -beheer; personeelsbeheer; materieelbeheer; aankoopbeleid; IT-ondersteuning; boekhouding; organisatie en ondersteuning van permanente vorming. Bovendien kunnen scholen binnen een openbaar schoolbestuur ook hun pedagogische kennis delen in netwerkvorming. Maar het betekent niet dat samenwerking met scholen buiten het openbaar schoolbestuur onmogelijk wordt.

In dezelfde geest kan volgens de commissie de **CLB-werking**⁴ onder de openbare schoolbesturen worden ondergebracht. Daartoe kunnen de middelen die momenteel naar leerlingenbegeleiding gaan aan de openbare schoolbesturen worden toegekend. Zij kunnen daarmee intern ondersteunende taken organiseren maar deels ook externe dienstverlening op maat zoeken.

⁴ De CLB's zijn het voorwerp van een lopende evaluatie, waarna beleidskeuzes zullen worden gemaakt die een impact kunnen hebben op de plaats die ze kunnen krijgen in het openbaar onderwijs. Een integratie in de regionale openbare schoolbesturen biedt kansen aan een samenwerking met regionaal georganiseerde gezondheids- en welzijnsvoorzieningen (zoals de CGG's en de CAW's)

5.5. Randvoorwaarden

De keuze om toe te treden tot een openbaar schoolbestuur vanuit het gemeentelijk en provinciaal onderwijs moet volgens de commissie significant gestimuleerd worden onder de vorm van een **gunstiger financiering**. De voordelen die momenteel worden toegekend aan de scholengemeenschappen (in totaal circa 88 miljoen euro) moeten minstens proportioneel behouden blijven. Daarnaast zullen alle scholen binnen de openbare schoolbesturen de facto vrije keuzescholen zijn en zullen ze binnen de huidige regelgeving allemaal de bijkomende 3 % bijkomende werkingstoelage genereren, die momenteel enkel aan de scholen van het GO! wordt toegekend.

De werkings- en infrastructuurmiddelen zullen in de toekomst als dotatie toegekend worden aan de openbare schoolbesturen, die optreden als inrichtende macht.

In het bijzonder de financiering en het beheer van de **onderwijsinfrastructuur** zal in de komende jaren een blijvende, zelfs toenemende zorg zijn voor het onderwijsbeleid. In het gemeentelijk en provinciaal onderwijs moet nu 30% of 40% van de investeringskost uit eigen middelen betaald worden, wat in de bestaande en te verwachten budgettaire context een probleem vormt. Het GO! moet de infrastructuurnoden het hoofd bieden met een vaste en eerder krappe dotatie. Tegelijk dient de noodzaak zich bij alle schoolbesturen aan om het bestaande patrimonium te blijven onderhouden op een peil dat goed onderwijs mogelijk maakt en moet bijkomend voorzien worden in voldoende capaciteit als antwoord op de demografische uitdaging en opdat het recht op onderwijs en vrije keuze blijvend verzekerd wordt.

Om de infrastructuurmiddelen zo doelmatig mogelijk in te zetten en de inspanningen gelijk te verdelen adviseert de commissie de onderwijsinfrastructuur te laten bekostigen door de Vlaamse overheid. Door ze te integreren in de dotaties aan de openbare schoolbesturen kunnen deze middelen op basis van eigen beleid ingezet worden en zelfs aangewend worden in PPS-constructies die op het niveau van de regionale openbare schoolbesturen kunnen uitgewerkt worden.

5.6. Brussel

De commissie stelt voor om het Nederlandstalig officieel onderwijs in Brussel te hergroeperen in **één regionaal openbaar bestuur**. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest staat het Nederlandstalig openbaar onderwijs relatief sterk. De aanbieders ervan werken momenteel al op verschillende gebieden samen. Een ongewenst neveneffect zou kunnen zijn dat sommige gemeentebesturen in Brussel minder bereid zouden zijn bijkomende flankerende investeringen te doen in het Nederlandstalig onderwijs. Maar anderzijds is de belangstelling van de meeste gemeentebesturen voor het Nederlandstalig onderwijs momenteel ook al eerder klein en kan hier een rol opgenomen worden door de VGC.

Luc Martens

Matthias Storme

Gilbert Van Baelen

Robert Voorhamme